

ШЪРЛЕЙ ТЕМПЪЛ

ГОД. II

*

СОФИЯ, 1 ОКТОМВРИ 1947

*

БРОЙ 13

20
ЛЕВА

ПОЛУМЕСЕЧНО СПИСАНИЕ ЗА КИНО И ФОТО-КУЛТУРА

Урежда комитет * Редактор: Асен Бояджиев

ГОД. II * София, 1 октомври 1947 г. • БРОИ 13

ОЩЕ ЕДНА ГОЛЯМА ПРИДОБИВКА НА НАШАТА КУЛТУРА

(Домът на кино и фото-културата в София)

Киното и фотото са изцяло рожби на индустриалния капитализъм. Появата им на бял свят стана сред грохота на колелата и машините. Те дойдоха за да задоволят съвсем непознати дотогава нужди, защото другите изобразителни изкуства не бяха в състояние да сторят това. Техният поход във всички области на културния живот е безусловно завоевателен и винаги победоносен, защото и двете носят един непоправим белег: *способността да възпроизвеждат невероятно леко и бързо образите на видимия свят, абсолютно вярно и напълно съобразно със жизнената правда*. Днес почти няма отрасъл от науката, от частния или обществения живот и въобще от необятните области на знание и творчество, дето услугите на киното и фотото да не се използват най-широко и плодотворно. Тяхното ценно сътрудничество се мярка навред и в практическия живот и затова те днес са станали елементарна необходимост на културното човечество.

Това огромно значение на тези нови придобивки обаче, у нас бе преценено правилно едва след 9 септември, от нашата народна отечественофронтовска власт. Тази власт даде широката си подкрепа за тяхното правилно развитие в нашата страна и ние днес сме свидетели на такъв ръст и успехи, за които в миналото не можеше и да се помисли. Киното и фотото станаха основни средства за пропаганда и разпространение на култура и знания между гъстите народни маси у нас и тяхното планово използване и развитие се превърна в първостепенна държавна грижа.

Успоредно с това кръгът на културните работници, които влагат труда си в нашето още незакрепнало и неоформено кинопроизводство, расте неспирно и бързо. По този начин почти неусетно израства пред очите ни едно ново поприще с бляскави перспективи, обединяващо разнообразни творци-специалисти, които се нуждаят от дълга и здрава подготовка и неспирно усъвършенстване. Киното и фотото са едновременно сложни науки и изкуства, които всеки ден обогатяват своите възможности с нови придобивки, изискващи неспирно поддържане и изостряне на познанията и похватностите. Но голяма част от усъвършенстванията ще дойдат не само по пътя на личните занятия и практическия опит, а и чрез самообразованието и взаимната размяна на знания между специалистите от тези две нови професии.

Като се има пред вид, че ние въобще вървим с много крачки зад общото културно развитие, особено в областите на художественото творчество, става съвсем ясно, какво значение придобива у нас общуването на хората от тези специалности помежду си, с цел за преливане и изравняване на познанията и творческите им възможности към равнището на най-напредналите.

Другаде отдавна е осъзната нуждата и ползата от особени организации, които служат като обединителни звена между хората на определена професия, които вече са се освободили от еготицизма и еснафско-занаятчийски прийоми да крият познанията си от другите. Такива организации са *домовете* и *клубовете* — средища, гдето членовете на някоя професия намират условия и подслон за размяна на мисли в близка среда, гдето се уреждат съвместни културно-творчески обсъждания, доклади върху нови завоевания и подобрения в професията и т. н.

Фондация „Българско дело“, чрез която се провеждат всички мероприятия и грижи за правилната организация на кинопроизводството у нас, е взела инициативата да обедини всички кино и фото-деятелите от държавния и частен сектор чрез създаването на

един *Дом на кино и фото-културата в София*, независимо от техните професионални организации. Тази найна инициатива иде да подпомогне грижата на фондацията за подготовката и усъвършенстването на кадрите и за широкото пропагандиране на киното и фотото сред нашата народна общественост.

В този дом ще членуват служителите на самата фондация, както и членовете на Съюза на филмовите дейци, на „Българския фотоклуб“, и — по преценка на управителния комитет на дома — всички културни дейци от други области, които проявяват активен интерес към ролята и успехите на киното и фотото в нашата страна.

Домът ще се открие през настъпващата есен и ще се помещава в луксозния подземен салон под народния кинотеатър на ул. Раковски № 108 (сградата на БИА), който ще бъде на разположение всяка вечер от 8 ч. В салона се правят някои пригаждания (екран за прожекции на кинокартини и диапозитиви, микрофони и високоговорители), за да се улесни провеждането на една планова културно-просветна дейност.

Идейният и културен живот на дома ще се ръководи от особен управителен комитет. Най-малко два пъти седмично ще се уреждат официални вечери на киното и фотото, в които за специалистите ще се изнасят доклади, конференции, творчески обсъждания, лекции, прожекции и пр. по разни въпроси из областта на тези две специалности, а периодично и общи популярни въпроси из социологията на киното и фотото, предназначени за широката публика.

Прочее, изниква един нов културен център, тъй необходим за нашите нови професии, в който, надяваме се, ще закипи интензивна културно-просветна дейност преди всичко за собствено инструктиране и усъвършенстване, а след това и за работа сред широките слоеве на нашата общественост, която се интересува от творчеството и проявите на новите изкуства.

Трябва да се надяваме: много грешки, парадокси, несъобразности и дори лоши отношения ще изчезнат окончателно и ще се заместят със съзнанието, че се върши отговорна обществена работа, която иска задръжни усилия и лична пожертвувателност. Много предубеждения и предразсъдъци, възникнали от случайни и несериозни поводи, ще изчезнат от само себе си, защото взаимното опознаване на хората от една професия винаги улеснява тяхното сближение и премахва лекомислените вражди. Много често хора и даже народи враждуват и се мразят, между другото и защото не се познават добре.

Огромна ще бъде ролята на този дом и за издигане престижа на киното и особено на фотото, което в съзнанието на иначе интелегентни среди е принизено до положението на най-обикновено занаятчийство, само защото не се познават достатъчно неговите възможности и културното му значение.

Този дом ще стане в скоро време разсадник на една нова култура и нови знания, които — колкото и да се мъчи консервативният човешки ум да отрича — се налагат с неотразимата стихия на живата действителност. В така очертаните рамки, домът не ще дублира чужди дейности. Напротив, той се явява в помощ на всички, които пряко или косвено подкрепят развитието на най-новите изкуства у нас — киното и фотото.

Пожелаваме пълен успех на това ново културно начинание.

Георги Ст. Георгиев

Реализмът на съветското кино

С думите на Ленин, съветският народ поиска от своите художници не зрелища, не развлечения, а истинско велико изкуство. С думите на Ленин, които не можем да не посочим, той изрази своите искания към изкуството.

Ленин казваше:

„Не е важно това, което дава изкуството на стотици, даже хиляди от общото количество на населението, което брои милиони. Изкуството принадлежи на народа. То трябва да се вкорени дълбоко в широките слоеве на трудещите се маси, да бъде разбрано и обичано от тях; да обединява чувствата, мислите и волята на тези маси и да ги издигне, да пробужда в тях художници и да ги развива“.

Тази програма не е само за съветското изкуство, тя важи за всеки честен художник, ако той не противопоставя своите лични интереси и цели, на интересите и целите на своя народ и цялото човечество.

Нима други цели си бе поставил Грифит в „Негърпимост“, Чаплин в своите комедии, Кинг Видор в „Цитаделата“, Фриц Ланг в „Ярост“, Дитерле в своите филми-биографии на велики хора?

Нима по друг начин е разбирал задачите си и Абел Ханс, работейки върху „Наполеон“, Ренуар — върху „Марсизелата“, Рене Клер — върху „Последният милиардер“? Разбира се не. Десетки честни и напредничащи майстори на киното са творили за милиони зрители, стремейки се да разкажат истината за действителността, да обединят техните чувства, мисли, воля. И съветските майстори на киното, както и съветският зрител обичат и ценят тези художници, считат ги за свои и на цялото човечество приятели. Тези майстори се отличават от съветското кино с различното разбиране на действителността — нали те живеят и творят в страни, където отношенията между хората се формират иначе. Но любовта към народа, стремежът към истината, уважението към човека, желанието да се отговори на въпроси, вълнуващи човечеството, всичко това ги прави художници реалисти.

Съветският народ цени само реалистичното, т. е. истинското, разбираемо изкуство.

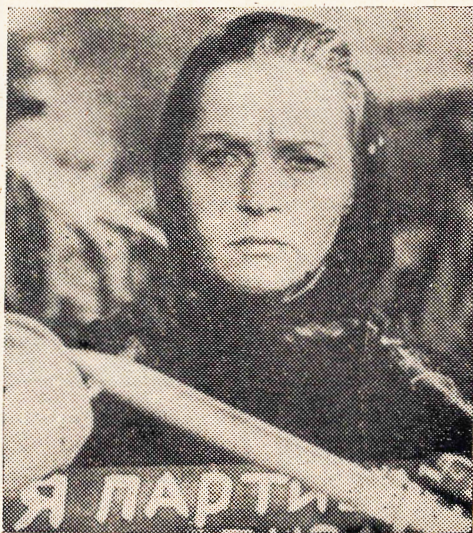
И съветското изкуство, съветският кинематограф е винаги реалистичен. Създателите на съветските филми се отличават един от друг по темперамент и художествени наклонности, по степента на тяхната наблюдателност и острота на мисълта, по дълбочината и съдържателността на творчеството си. Но те винаги са правдиви и винаги творят за обикновения зритель.

Те не преследват външната занимателност. Чудноватите хора, които не се срещат в живота, изключителните стечения на обстоятелствата, всичко, което е основен арсенал на забавляващото кино — не се котира в Съветската страна. В живота така не може да бъде — говори зрителят — и това е най-страшната присъда, която той може да произнесе за произведението на изкуството.

Нали и Запад познава множество филми за „средния човек“ с малки способности и обикновена съдба. Значи, за това трябва да говори киното?

Не, хиляди пъти не! Героят на съветския кинематограф е типичен, а не среден човек, в когото четливо и ярко са изразени черти, свойствени на милиони хора, в които тези черти са най-пълно изразени и не са скрити от външното противоречие на характера. Той може да е някой велик човек, или неизвестен на никого, не извършил никакви подвизи. Но в него, като във фокус на обектив са съсредоточени онези свойства, които са присъщи на народа.

Много от най-хубавите съветски филми са посветени на велики хора, истори-

Вера Марецкая във филма „Тя защитава родината“.

ческите герои на съветските народи, учените, военачалниците. Но тези биографични филми не си поставят за цел да покажат изключителността на великия човек, а народността на неговия характер. Всеки може да намери в себе си черти, които обезпечават успеха на великия човек и всеки може да култивира в себе си тези черти.

Как стои работата с обикновените хора?

За пример да споменем филма „Чапаев“. В него се разказва за човек, който от прост, малограмотен войник стана известен командир на Червената армия.

Създателите на филма не се страхуват да покажат неговите недостатъци. Чапаев не е културен и се отнася с пренебрежение към интелигенцията, той не разбира значенето на дисциплината и т. н. Но неговият характер е показан в стремително движение, в развитие, в превъзможване на недостатъците и затова зрителят вярва на създадения от изкуството образ и разбира, как Чапаев може да стане от обикновен войник началник на дивизия. Поради това образът на Чапаев израства в типичен образ на съветски офицер.

Да вземем друг пример. В излезлия през годините на войната филм „Тя защитава родината“ е показано превръщането на любящата майка и жена в суров и непоколебим водач на партизани. Силният образ на тази героиня е необикновен разбира се: това подчертават и авторите на филма, изобразявайки я като голям партизански ръководител, но

пътят ѝ към партизанската дейност, нейният характер са типични и те обясняват, защо в тила при германците са действували стотици хиляди партизани, превърнали окупирания от германците райони в бъчва с барут, към която е поднесен фитил.

Но и тук ние имаме работа макар не с велики, но със забележителни хора и, при това, действущи в много сложна обстановка.

Да споменем онези съветски филми, в които не произлизат никакви забележителни външни събития.

Вие си спомняте сигурно филма „Седмемте смелци“. Седем млади съветски хора работят в една арктическа станция. В живота им на далечния север не се случва нищо особено и, въпреки че понякога ги застрашава опасност, всичко завършва напълно благополучно и в съдбата им не настъпват никакви промени. Нито един от тях не става герой и не придобива известност. В какво се състои силата и правдивостта на този филм? В това, че в него показвахме, как в малките дела се проявяват същите черти, които позволяват да се извършват и велики постъпки. Колективизмът, предаността на другарите, вярността към възложените задачи, — тези черти оформяват характера на младежта и ѝ помагат да изпълни своя дълг.

Характерите на тези прости хора са също така типични и затова правдиви. Героите от филмите на Герасимов, Пирьев, Райзман и др. режисьори не извършват такива постъпки, които биха ги прославили. Но участвайки в събитията от по-малък мащаб, те с човешките си качества не се отличават принципно от тези велики хора, за които ние говорихме. Техните характери също така изобразяват онези особености в психологията, убежденията и волята на съветските хора, които особености им позволиха да победят големите трудности, срещнати по пътя.

Така ние откриваме някои общи черти на героите от съветските филми (ние говорим за положителните лица): преданост към своето дело, скромност, честност, готовност да се понесат мъжествено големите трудности за осъществяване на своите поставени цели. С това всички съветски положителни черти приличат една на друга. Това не е еднообразност, както се струва на някои, това са общи свойства, възпитани у тях от революцията. Това, ако искате, са черти на националния съветски характер, притежаващ голяма определеност и здрави морални принципи. Това са свойствата на повечето от съветските хора, които им позволиха да победят интервенцията през време на гражданската война, да създадат мощна индустрия, способна да обезпечи самостоятелността на родината, да спре и унищожи нахлулите германски пълчища, преобърнали Европа в свой арсенал. Историата на съветската страна доказва, че ако нейните граждани не притежаваха тези душевни качества, тя не би могла да победи в борбата с врага и би загубила своята самостоятелност, и затова изкуството говори за тези качества, а не измисля несъществуващи такива в угода на външната занимателност на филма.

Иорис Ивенс

ФИЛМИРА В БЪЛГАРИЯ

Нашата млада кинематография, под непрестанните грижи и съдействие на народната о. ф. власт, е поела твърдо пътя на своето несъмнено развитие. Затова тя вече бавно но сигурно си извоюва престиж и в чужбина. След съвместната продукция със съветската кинематография — документалната кинокартина „България“, нашата кинематография бе потърсена за нова съвместна продукция. Ние бяхме включени в общата продукция на четирите славянски страни: Полша, Чехословакия, Югославия и България, която ще се нарича „Четирите демокрации“ и има за цел да покаже, че зад желязната завеса, спусната от стария политически грешник Чърчил, се градят нови, здрави и истински народни демокрации, демокрации на мир, мирно строителство и международно сътрудничество.

Една огромна и отговорна, както филмова, така и политическа задача. Задача само за режисьори от ранга на Иорис Ивенс.

Всичко отдавна е обсъдено, разработено, подготвено. Ивенс е в България. Той бързо се ориентира в нашата политическа и народостопанска обстановка. Той избра с. Радилово и огласти язовира Таш-боаз за място на своите снимки. Той иска да покаже българския земеделец, как упорито работи, как обича земята си и народната си власт. И как и тази власт се грижи за него. Да покаже творческия трудов ентузиазъм на нашата младеж и започналото огромно строителство в страната ни, това което е найхарактерно. И естествено, той избира тютюнев център, защото сме познати в цяла Европа и в света като тютюнопроизводители. А с. Радилово е точно такъв край. Далечен, трудово-земеделски край. Със запазен национално битов характер, с присъщата на българина трудолюбивост, отзивчивост и гостоприемство.

Херата са на лице. Нашият художник-оператор Зах. Жанков прави снимките за българската част на тази голяма документална филмова продукция, с двамата си млади асистенти: Китанов и Костов. Организатор на цялата група е Ил. Танков, работил и в чужбина и познаващ тежката и отговорна организаторска филмова работа. Тук са и необходимите технически сътрудници. Общ ръководител е Ивенс, а негов помощник и сценарист е г-ца Марион Мичел. За негови сътрудници от пражките ателиета са дошли опера-

торът Фрич, тонинженерът Полетник и още няколко специалисти.

Снимките вече цял месец продължават. Централата на „Българско дело“ непрекъснато е във връзка със с. Радилово — импровизирания „малък Холивуд“, както шегсвито го нарича Ивенс.

Работите на г-н Ивенс са познати не само в Европа, но и в Америка и СССР. Той е известен като голям демократ и честен документалист. В Брюксел, на филмовия фестивал, европейската общественост видя един от последните му филми „Индонезия зове“ и единодушно го одобри. Този документален филм който ни разказва за истината в Индонезия, наскоро ще се прожектира и у нас. Но Ивенс иска да покаже още от сега по един неопровержим начин, как работи на самото място, без артисти, без фалшифициране на действителността. И за това покани чуждите журналисти и представители на чужди агенции да посетят неговия лагер и видят работата му, отношенията му към нея и към хората.

И така, на 28 август групата потегли за с. Радилово, Пещерско, да види известния холандски режисьор през време на самата работа.

Денят се случи мрачен и с непрекъснат проливен дъжд. Но времето не е изгубено.

— Когато има дъжд и времето не позволява да правим външни снимки, правим вътрешни. Днес ще ви покажем една сцена, която се развива в кабинета на кмета — пояснява ни г-н Ивенс.

И наистина, в общината, в кабинета на кмета са инсталирани осветителни тела, кабели, фарвагени, апарати, микрофони и

Из филма „Четирите демокрации“.

пр. Между тях се съветят осветителят Арман и неговите помощници.

Всичко е вече приготвено. Главният оператор, Зах. Жанков, който е и режисьор в момента, оглежда всичко, съвещава се с г. Ивенс и неговата асистентка г-ца Мичел, след което разяснява на „артистите“ предстоящата за снимане сцена. Артистите тук са жители от с. Радилово. И те играят не някакво измислено сценарие, а изобразяват собствения си живот.

Ето и самата сцена:

В кметския кабинет е самият кмет. Младият и енергичен Йордан Несторов, който разговаря

с местния кооперативен деятел Тодор Иванов Топалов. На другата маса двама селяни попълват своите декларации.

Идват Бай Илия Дончев, който след обикновения поздрав, пита кмета:

— Какво стана наряда за канпа, кмете? Тютюнът не чака.

Да, но бай Илия знае да отглежда тютюн, знае да коси оре и пр., а пред обектив и микрофон никога по-рано не е бивал.

Сцената се режисира няколко пъти. Най-напред — пред вратата на кабинета с почукването и влизането до кметското бюро. Това горе-долу е по-лесно. Още повече, че апаратът е зад гърба му. Но когато прожекторите блясват в лицето му, а големият обектив на снимачната камера „Дебри“ се обръща насреща му, когато микрофонът висва над главата му, за да улови всеки негов звук и шепот, работата става по-тежка.

И сцената се повтаря, повтаря се 7 пъти отначало до край. Веднъж по средата на сцената една чешма навън силно започва да шурти и звуковата снимка е провалена. Втори път деца надават вряга и т. н.

Най-сетне всички са довольни и сцената е свършена. И само за този малък момент и за тази къса реплика са отишли два часа. Всички са в пот от умора, но и всички са довольни.

Тук няма удобните и обширни филмови ателиета, няма декори, няма гримирани артисти. Тук

Из филма „Четирите демокрации“.

артистите от цял месец ги стрижат само с машинка, за да бъде брадата им еднаква през различните дни на снимките. Тук им описват подробно дрехите, защото през дълги дни те отсъствуват и често пъти в продължението на същата сцена те се явяват с други дрехи, а това е недопустимо. Всичко е трудно, всичко е примитивно. Но затова ще бъде убедително и вълнуващо, защото ще бъде самият живот, неподправена жизнена истина.

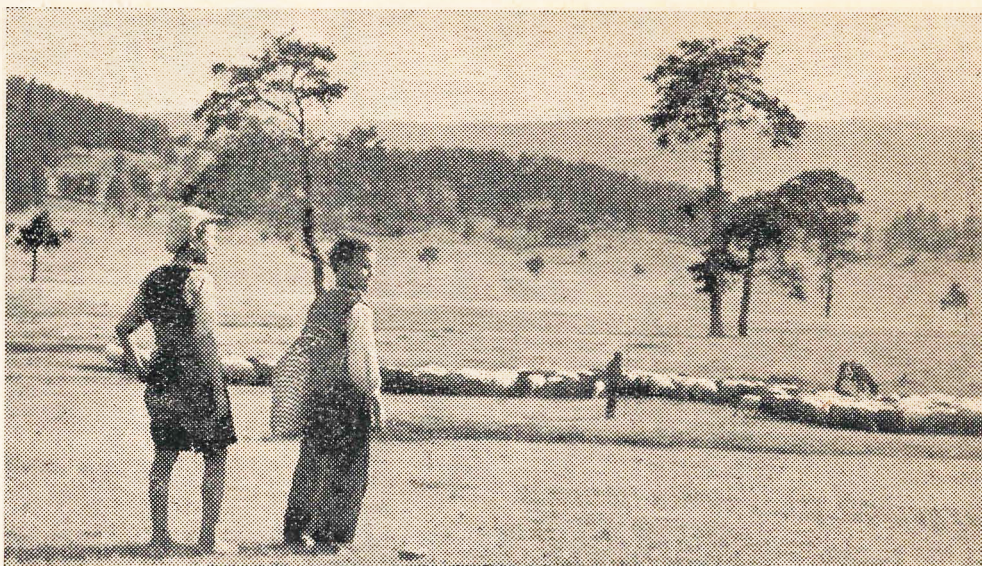
Когато сцената е завършена успешно и бай Илия и другите стават, когато прожекторите са изгасени, когато микрофонът е прибран и тонкасионът долу е вече затворен и апаратите снети, ние всички отиваме в дома на другия, главния герой в тази проста човешка, българска драма, драма на свободния труд, на новата демократична власт, на небивало в историята ни строителството. Това е бай Тодор Ив. Ангелов. Той е земеделец, но и дърводелец, колар и зидар. От всичко разбира по малко. Под големия навес се виждат грижливо прибрани най-различни сечива и инструменти. Там има една стайчка, има работна стопанка — стрина Славка. Тя го е дарила със 7 деца — 5 женени и 2 неженени. Между тях е и малката Славка, която заедно с майка си също взима участие във филма.

И тук в полумрака, под навеса, където мирише на сушен тютюн и слънчоглед, става най-интересната прес-конференция, каквато някой може да си представи.

Г-н Ивенс най-напред ни представя своите артисти. Той добре е запомнил техните така трудни и чужди имена. Защото той вече познава добре тези хора. Той ги е обикнал, той е надникнал и разбрал техния живот и тяхната истина, която там ще се отрази на филмовата лента и чрез нея ще я покаже на света.

След това той заявява:

— В последните 15 години аз съм преброял Китай, Австралия, Канада, Америка, но никъде не намерих по-подходящи места и така интересни хора и обекти. И най-важното, както сами видяхте, ние работим с 5 най-различни езици: френски, немски, чехски, български, та дори и с холандски, когато трябва на себе си да кажа нещо. Но ние така хубаво се разбираме, че това не ни пречи! Разбираме се, защото местните хора от самото начало създадоха едно прекрасно отношение към нас и нашата работа. На нея те погледнаха като на нещо много сериозно и отговорно. Те разбраха, че както те работят на нивите, така ние работим с нашите апарати и не проявиха никакво съмнение, подигравка или нещо подобно към нас, както това се случваше почти навсякъде другаде, и ние губехме с цели седмици да обя-

Из филма „Четири демокрации“.

сняваме, да убеждаваме, преди да почнем самата работа. Българският народ притежава една здрава сила и една завидна национална гордост. Той има свой стил в живота и работата. И аз вярвам, че този стил, тези здрави сили ще проличат във филма. С този филм аз искам да покажа, че благодарение на тези

сили, вашият народ ще изгради собственото си бъдеще и ще допринесе за световния мир. Аз също съм син на малка страна, но зная какво може да даде всяка страна, когато народът е единен и има свое народно управление, построено на една истинска демократична основа. И по-нататък той ни разказва

и самия сюжет, който е създаден тук, взет от самата действителност. А именно чрез съдбата и работата на двете семейства — това на бай Тодор Ангелов и на бай Илия и младия и енергичен Иван Тотин, той показва мирния всеотдаен труд от тъмно до тъмно на нашия народ, борбата му със земята и сушата и упованието му само в своя труд, в своята младеж, в своята власт.

Всичко звучи така просто, така ясно, че не търпи никакви коментари.

Задават се няколко въпроса, оточняват се някои неща и конференцията е свършена.

След сърдечна другарска вечеря с участието на всички сътрудници (без тях г. Ивенс никъде не сяда!) и всички „артисти“, ние потегляме обратно за София. Дъждът продължава да плющи и автомобилните фарове едва пробиват неговата мрежа.

Но всички са доволни. Те не само видяха как работи един режисьор, как се прави филм, но и как се снима нашата, българската истина. И нашите гости обещаха тържествено да споделят това със своите милиони читатели и ги подготвят за бъдещия славянски филм, който ще покаже кристалната истина за живота, борбата за мир и мирното строителство в четирите славянски демократични страни.

Нека се надяваме, че там далеч на запад и отвъд океана, когато видят този филм, ще разберат истината за нас и ще ни протегнат ръка.

С това ще се осъществи и горещото творческо желание на този талантлив кинематографист, прекрасен човек, истински поданик на човечеството и отличен приятел на младата ни република, г. Йорис Ивенс.

Петко Здравков

Из филма „Четири демокрации“.

Сцена из френския цветен филм „Сватбата на Рамунчо“.

СССР

Първият латвийски филм

Колективът на неотдавна създадената киностудия в Рига — столицата на Латвийската ССР — е решил да завърши предсрочно първата латвийска игрална кинокартина — „Победа“, която ще бъде готова за 7 ноември — 30 годишнината на Октомврийската революция.

Постановката на този филм е по едноименната пиеса на В. Лацис и се прави от А. Иванов съвместно с режисьорите Арманд и Лейманис.

Операторска работа: Едуард Тиссе, Упитс и Полис. Художник — В. Валдманис.

Всички роли се изпълняват от артисти от латвийските драматични театри.

Творческа помощ на младия колектив се оказва от голямата ленинградска киностудия „Ленфилм“.

Нови филми

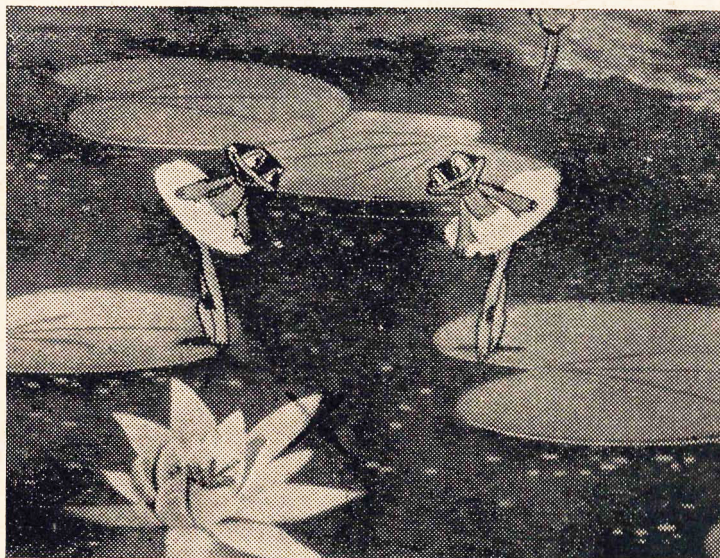
От серията „Пътешествия по СССР“ са завършени снимките на филма „Карпати“.

Сега се снимат цветните филми „В устието на Дунав“ и „Днепър“. За първия от тях е избрано място за снимане в района на гр. Измаил — рибарското градче Вилково, едно от най-красивите места по Дунав, наречено „Украинска Венеция“. В кинокартината „Днепър“ ще бъдат показани историческите места и важните индустриални центрове, възникнали през годините на съветската власт.

Завършен е цветният филм „В света на кристалите“. Режисьор — А. Сардон. Производ-

ство на Московската студия за научно-популярни филми.

В студията „Мосфилм“ са пристъпили към постановката на кинокартината „Сухият дол“, по сценарий на М. Смирнова. Режисьор — Г. Левкоев. В главните роли участват Н. Боголюбов и Г. Меркуриев. Оператори — Н. Власов и С. Шейнин.

Из съветския цветен трикфилм „Пролетна мелодия“.

Музика — от композитора Т. Хренников.

Нови кинотеатри

В Москва се открива новият кинотеатър „Салют“, първият от запланираните в новата петилетка.

Кинотеатър за колхозниците е бил открит в Киев, на едно

Международен преглед

от пазарните места. Проектират се освен игрални филми и научно-популярни, особено на селско-стопански теми. Интересът към тези проекти е бил извънредно голям. Преди проектирането се провеждат лекции и беседи.

С. А. Щати

Шарл Боайс след привъртането на „Триумфалната арка“ участва в новия филм „Черната шапка“.

Хенри Фолда и Дороти Мак Гуайр са ангажирани за изпълнители във филма „Къща на куклата“, по пиесата на Ибсен, който Давид О. Селзник възнамерява да създаде тази година.

Бинг Кросби ще бъде главният герой на новия музикален филм „Един янки в хора на крал Артур“, според популярната творба на Марк Твен. Кинокартината ще бъде цветна. Режисьор — Тай Гарнет.

Кинокартина „Отнесени от

Грир Гарсън, „Виртуоз“ — с Ван Джонсон и Джун Алисън, „Кяс Тимберлен“ със Спенсър Траси и Лана Търнер.

Известната класическа оперета на Офенбах „Хофманови приказки“ ще бъде снета на филм. Проучва се възможността оперетата да бъде поставена в сегашна епоха и обстановка. Режисьор на филма ще бъде Луис Майлстон (режисьор на „Триумфалната арка“).

Франция

Първият френски цветен филм

„Сватбата на Рамунчо“ е първият цветен френски филм. Това е история на любов и контрабанда, развиваща се в страната на баските, с много битови сцени, които дават възможност да се изтъкне богатството на цветовете.

Главните изпълнители са подбрани с оглед на цвета на кожата им. Те са: известната млада артистка — бронетската Габи Силвия и Андре Дасари, от местен произход — бискайското крайбрежие, който за първи път участва във филм.

Техническият способ за цветното снимане на филма е наречен „Франко-агфакolor“, защото има в основата си германския способ „Агфакolor“.

По повод на този филм французите припомнят, че първият цветен филм в света е „Парадът на победата“, снет във Франция от Леон Гомон през 1918 г. и че още в 1904 г. французинът Леон Дивие е открил цветния способ „Пинотипи“, въз основа на който е създаден днешния американски „Техниколор“.

„Черните селяни“

Режисьорът Рене Баржавел ще снима филм за живота на негрите от Екваториална Африка. Сценарият е написан според книгата на М. Делавид — „Черните селяни“.

Само четири роли ще се изпълняват от европейски артисти. Останалите роли и масовите сцени ще бъдат изпълнявани от самите туземци. Във филма няма женски роли.

Кинокартината ще бъде снета изцяло в Судан. Пресметнато било, че една 4-месечна киноекспедиция в Африка ще струва по-евтино, отколкото снимането в киностудия с изкуствено създадена африканска обстановка.

вихъра“ ще бъде преснимана в цветен филм. Проектирането на филма щяло да трае три часа и половина.

Фирмата „Метро-Голдуин-Майер“ работи сега следните филми: „Висока стена“ — с Роберт Тейлор, „Говори ми за любов“ — с Уолтър Пиджън и

Чехословакия

Осем нови чехословашки филма

През втората половина на месец юли т. г., в държавното филмово производство на пълнометражни филми в Чехословакия са започнали работата по шест филма едновременно, които са:

„Мост“, режисьор — И. Вайс, сценарий — М. Фабера.

„Върни се!“, режисьор — В. Кръшка, сценарий — Е. Жерачов.

„Той е между нас“, режисьор — инж. Славичек, сценарий по повестта „Портрет“ на Гогол.

„Стреха над главата“, режисьор — В. Земан, сценарий — И. Кадара.

„На добър път!“, режисьор — И. Мах, сценарий — Л. Кавалек и И. Новак.

„Село на границата“, режисьор — И. Крейчик, сценарий — Ф. Дворжак и З. Инфелдов.

Наскоро са били привършени филмите „Знакът котва“ и „Кракатит“.

Швейцария

През последните две години филмовата къща „Презенс-филм“ е произвела следните кинокартини:

„Последният шанс“ — по романа на Рихард Швайцер, със сюжет от последната световна война — бягството на една група бежанци от Полша, Югославия, Франция и Холандия заедно с няколко съюзнически военнопленници и тяхното преследване от Гестапо. Във филма всеки от героите говори на своя собствен език. Режисьор — Леополд Линтберг. Участвуват: Е. Морисън, Джон Хой, Лина Роси, Романо Кало.

„Мария Луиза“ е филм, който разказва историята на едно сираче от Франция през време на войната. Режисьор — Леополд Линтберг. Участвуват: Жосиан Хег, Ана-Мари Бланк, Хайнрих Гретлер и др.

„Всевластният“ — документален филм. Режисьор — Франц Шнайдер.

„Кралството на Мито“, психологичен филм на режисьора Леополд Линтберг. Участвуват: Хайнрих Гретлер, Ирена Наеф, Адолф Манц, Елизабет Мюлер и др. С този филм и филма „Всевластният“ Швейцария е участвувала на VIII международна изложба на киноизкуството във Венеция.

Италия

„Престъплението на епископа Джовани“ е заглавието на един нов италиански филм, който рисува драматичната изповед на един престъпник. Участвуват: Алдо Фабрици, Ролдано Луни, Ивон Сансон. Режисьор — Алберто Латuada.

Фред Мак Мъррей и Клодет Колбер в новия американски филм „Яйцето и аз“

Кинокартината „Клетниците“ която се снима с участието на Джино Черви (в ролята на Жан Валжан), ще бъде в две серии: „Преследването на човека“ и „Буря над Париж“. Режисьор и на двете серии е Рикардо Фреда.

„Как загубих войната“ ще бъде новият филм на известния италиански комичен артист Макарио (от „Законът на отмъщението“). Режисьор — Карло Боргезио.

Един филм върху живота на Байрон ще се снима от италианската филмова къща „Медуза-филм“.

Режисьор ще бъде Филипо Рити, който привършва филма „Елеонора Дузе“.

България

Фондация „Българско дело“ — първенец на Съюза на работниците от културните и политико-обществени учреждения и предприятия — в деветосептемврийското съревнование

Работниците от Фондация „Българско дело“ — държавния институт за кино и фото-изкуство, в отговор на позива на димитровградци се включиха в голя-

мото деветосептемврийско съревнование, което изнесоха с успех. Те изпълниха 100% своя план за съревнованието, като създадоха 9 късометражни филма вместо предвижданите 8, откриха I-та републиканска фотоизложба, устройоха 200 безплатни публични филмови прожекции, вместо предвижданите 100, дадоха повече от 500 трудодни и др.

В общото профорганизационно събрание по отношение на съревнованието се посочиха 6 ударници и 3 отличници, които бяха тържествено чествувани на устроената деветосептемврийска вечер и наградени от управата на фондацията.

С постигнатите резултати Фондация „Българско дело“ излиза първенец в съревнованието между другите институти в Съюза на работниците от културните и политико-обществени учреждения и предприятия (където спадат М-вото на информацията, Радио София и др.) и става носител на знамето на съюза.

Българските културни филми получиха първи премии на международния кинофестивал във Венеция

Една радиograma от 16. IX., изпратена от Венеция, съобщава, че два наши културни филма са били отличени на VIII-та международна киноизложба във Венеция — „Хора в сред облаците“, на Зах. Жандов, и „Сватба на село“, на Стоян Христов, като първият е получил една от четирите първи премии за късометражни филми.

И двата филма са производство на Фондация „Българско дело“.

Сцена из чехословашкия филм „В планините гърми“.

„ЛЕРМОНТОВ“

— една прекрасна филмова поема

Когато излезе човек от кинозалата и го поеме шумният поток на улицата, на живота, той чувства дълго в душата му да звучи една прекрасна поема, посветена на един от най-големите, най-нежния и най-бунтовен поет на безкрайната руска земя — Лермонтов.

Обикновено нашият зритель отбягва да гледа историко-биографични филми, тъй като му се струва, че там има само история и биография, че там няма увлекателната интрига на художественото произведение. Но както при филма „Глинка“, така и при „Лермонтов“, той ще остане приятно изненадан, всецяло завладян и дълбоко развълнуван от силата и дълбочината на тази високохудожествена, исторически правдива и дълбоко-човечна кинокартина.

В самото начало е указано, че са дадени само няколко страници из живота на безсмъртния поет и гражданин, достойния заместник на великия Пушкин — Мих. Ю. Лермонтов.

И наистина, даден е периодът от 1837 до 1841 год. т. е., само последните четири години от живота на поета.

Но колко дълбоко и всеобхватно са дадени те. Как плътно е предадена цялата епоха, с колко малко средства. И като се има предвид, че картината е реализирана не от централните съветски филмови студии, в Ленинград и Москва, а от Сталинабадската киностудия в сътрудничество с „Детфилм“, ще се разбере, до каква степен се е развила съветската кинематография.

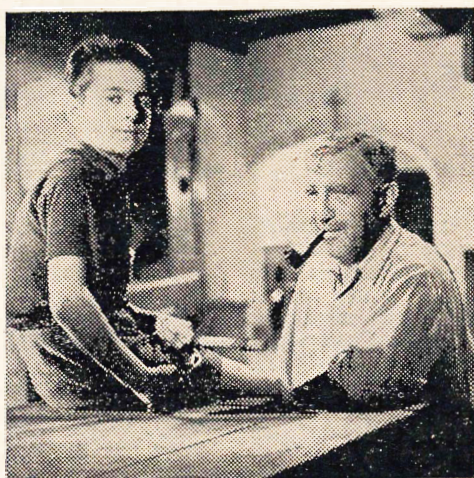
Главната заслуга за голямото художествено постижение в тази кинокартина има безспорно авторът на сценариото Конст. Паустовски, който, познавайки основно живота и делото на великия поет, неговия цялостен образ на поет и гражданин, неговия голям принос към развитието на руската поезия и нейното огромно прогресивно влияние върху съвременната интелигенция, е съумял да избегне прозявателната хронология в неговия живот и наистина само в няколко страници да ни даде цялостно завършен му образ.

Лермонтов е в разцвета на своята спокойна младост. Но това са и годините на безогледния руски монархо-феодален деспотизъм, провеждан от Николай I, в чийто Кирасирски полк той служи като корнет. Със своя волен устрем, младежка дързост, решителност, красота и най-важното със своята макар и неукрепнала още поезия Лермонтов е вече извън не само в Петербургското общество, но и далеч извън него.

Но тогава на духовния небосклон на Русия блестеше голямата звезда на Пушкин, пред когото Лермонтов благоговее. Той най-добре чувства и разбира величието и значението за руския народ на Пушкин. И той има една гореща мечта да се види и запознае с този всепризнат гений, но това не му се удава. В деня на очакваната среща той узнава, че Пушкин е смъртно ранен на дуел. Забравил, любима и приятели, Лермонтов на-

пуска бада и в мразовитата нощ тича към дома на Пушкин. И там той научава, че е късно, че Пушкин умира. Страхотна мъка и гняв изпъва неговата млада възторжена душа. И там в подножието на Медния конник на Петър Велики, той извиква в лицето на един от най-големите придворни интриганти: „Аз ще ви отговоря! На всички ви ще отговоря!“ И той наистина им отговори с безсмъртното си стихотворение, посветено на смъртта на Пушкина.

Стихотворението се преписва и разнася от ръка на ръка. Това спечелва симпатии и признанието на целия народ. Но това му спечелва и умразата на императорския дворец и графско-феодалната камарила около него, която именно го доведе и до неговия трагичен край.

Шарл Ванел във френския филм „Земя“.

Лермонтов е заточен в Кавказ. Тук той е далеч от прогнилото светско общество — общество на разврат, подлости и интриги. Тук той е в сред дивната и прекрасна-сурова кавказка природа, с нейните недостижими върхове, с нейните непробродими буйни реки, с нейните волни планини. Тук той се запознава и свързва дълбока и искрена дружба с един друг неволник — поета-дезбрист Одаевски, който упражнява върху него огромно влияние и му вдъхва самоувереност и осъзнаване на дълга чрез поезията си да работи за своя потъпкан народ.

Помилван Лермонтов се връща в Петербург, където той безмислено жигосва със своите духовити епиграми всички про-изтъкнати царедворци и нахални чужденци, един от които е и синът на френския посланик. И заради дуела му с него, той отново е изпратен на Кавказ. Попаднат от вражеските куршуми, той не е пощаден от подлите интриги и заговори. Тук насъскват най-добрия му приятел от детинство, разгудан офицер и хулиган, който се подава на интригите и го извиква на дуел. Лермонтов е отключен стрелец, той улучва с куршум самия куршум, както казват боязливо всичките му приятели и врагове. Но той отказва да стреля на Мартинов, като не допуска, че този ще бъде така подъл да го застреля. Но другият не трепва и пропиздва нежното и волно поетово сърце. И така на 15-юли 1841 год. престава

да тупти сърцето на достойния заместник на великия Пушкин.

И всичко това наистина звучи като нежна поема за нежния певец на руската земя. Майсторски са вмъкнати красота на кавказката музика, на кавказката природа, личността и разгудността на дворецките балове и петербургската аристокрация, безогледните интриги във висшето общество и пр. и пр. Човек не би могъл да добие по-ясна представа за живота, нравите и обществената обстановка от онова време и десетки томове да прочете. Наред с това той добива и ясна представа не само за моралния, но и за физическия образ на великия поет, така майсторски, така вдъхновено и така убедително предаден от А. Консовски.

Този най-труден жанър роли, се е удал на артиста много добре, и всеки който познава от портретни репродукции образа на Лермонтов и който познава поне отчасти биографията му и неговата поезия, ще потръпне пред топлотата и правдивостта на този образ. В ролята на Белински ние виждаме не до-там известния артист А. Раевски, който обаче макар и само в няколко момента, предава майсторски величието на един от най-големите критици от онази епоха. Също така и Н. Шатерникова в ролята на княгиня Н. дава един прекрасен и нежен образ на безволната и прекрасна, мечтателка от висшето петербургско общество. Режисурата на филма е проведена майсторски, като му е дадена една увлекателна динамика и вътрешна концентрация на действието, от А. Хенделщайн, при худож. ръководство на С. Юткевич. За неговото достижение безспорно са помогнали прекрасните снимки на операторите Шеленски и Магидеон. Трябва да се отбележи и възлнуващата музика на Прокофиев, автор и на музиката във филма „Ал. Невски“ и др. Той е оформил музикално филма, както с чужда, така и със своя музика. Но изхождайки от тематиката, от съответните психологически, драматически, лирични и военни сцени, той е дал не само съпроводна, подплатяваща действието музика, но и една музика, която на много места измества текста, който се явява бледен и недостатъчен да изрази дълбочината на момента. Една музика, колкото нежна и лирична, приказна и войнствена, толкова и бунтовна и завладяваща, което е истинско музикално достижение. Човек чувства, че едновременно с филма е присъствувал и на концерт от прекрасна музика.

Вярноста на биографията, красота на образа, художествената дълбочина и замах, наред с прекрасната музика, правят от тази картина една истинска филмова поема. П. Здравелин

„ЗЕМЯ“

Една кинокартина, която прави впечатление със своята дълбочина и сериозно отношение към жизнените въпроси. Създателите на филма са си поставили за задача да разработят една навременна и пълна със живот, тема. Чувството на собственост у днешния човек, член на

съвременното буржоазно общество, и конкретно — отношението на френския селянин към земята, онаследеното през вековете и просмукано в съзнанието му чувство за собственост на земята, което е ставало причина за безброй много човешки драми.

Малко френско градче. Смъртта на бащата. Наследниците — трима братя и една сестра. Нравите повеляват щото най-големият брат да бъде наследник на бащата. Той е груб, суров и даже жесток, и към себе си и към другите. Всичко, което те, наследниците, правят, целият им живот — трябва да бъде насочен към една единствена цел — запазване цялостта на имота, земята. Затова той, вече доста възрастен, е още неженен. Деспотично налага това и на другите. А природата иска своето. По-малкият брат, възприел несъзнателно веруюта на големия, тръгва по пътя на разврата и загива — самообесва се. Сестрата, обаче, намира сили в себе си и поема смело пътя на живота. Напуска бащиния си дом. Най-малкият брат героически се бори за правото си на живот и също напуска бащиния си дом и земя. Борещт за запазване на всяка цена непокътността на наследничия имот остава сам. . . В това време, както че ли светлата нишка на живота — продължение на човешкия род, ще победи черния и мрачен затвор на самотния. Пристига сестрата със своя син. За миг зрителят е обнадежден. Но това не е за дълго. Той е готов да приеме майката и детето, само ако то, детето, когато порасне, бъде наследник на имота, запази наследството. Майката не се съгласява, тя иска нейният син да учи и дивмата напозво тръгват по своя път. Оставайки пак сам, орейки земята, той пада и издъхва върху тая земя, на която бе роб мислейки, че е господар. . .

Това е драмата на едно семейство, драма на много семейства в съвременното общество, на много хора, станали жертва на предразсъдъците си. С голямо майсторство създателите на филма са се справили с трудната си задача. Защото при едно по-слабо ръководство, поради естеството на темата, би се получила кинокартина в пълния смисъл на думата „тежка“. Докато „Земя“, въпреки изобилието на силно драматични и психологични конфликти, на потискащи картини, е филм, който не тежи върху зрителя, който се гледа с увлечение и неотслабващо напрежение. Тук се е проявило майсторството на режисьора Жан Древи. Вмъквайки доста хумор (момент от сватбата, сцената с побоя над братя, изненадан в жилището на чуждата жена) и даже пикантност, той е разнообразил и омекотил действието. Не малко в това отношение спомогат и прекрасните външни снимки. Струва ми се, че малко филми могат да се гордеят със снимки като тези на вършитбата при свечеряване, оранта във финала, редицата битови снимки. Та това са същински картини, създадени от четката на голям художник. . . Шарл Ванел, големият френски драматичен актьор, извайва пълнокръвен, жизнен образ, който остава незаличими следи. Другите изпълнители са достойни негови партньори. Йордан Величков

„ГАВРОШ“

Една кинокартина, наситена с много драматизъм и напрежение, с убедителна реалистичност, с образи, които затрогват със своята искреност и вдъхновение. Колко много историческа правда, колко вярно са разтълкувани събитията от 1830 год. И колко ново звучат тези прекрасни страници от познатия ни и обичен Виктор Юго. Гледали сме неговите „Клетници“ като драматизация, гледали сме ги, като нам филм, гледали сме ги филмови от американски майстори, от френски изпълнители. Този път ни се поднася една съветска продукция. Тук са дадени само няколко епизода от „Клетниците“ на Юго, а именно страниците, рисуващи събитията във

Сцена из съветския филм „Гаврош“.

връзка с прекрасния образ на Гаврош, това незабвимо дете на парижките барикади.

Отшумяла е славата на Великата френска революция, отшумяла е и славата на Наполеон. На френския престол отново се е възкачил един истински сатрап, който управлява с безпощадната подкрепа на войската и полицията и с продажното и подло сътрудничество на парижката буржоазия. Но чистата на-кипява. Мъката, гладът, преследванията и униженията, принуждават масите да си спомнят възлнуващите традиции на парижките комунари и да грабнат отново оръжието. И ето годината 1830 отново окървява парижките улици. Народът се вдига на въстание с целия онзи наивен героизъм, който създава легенди, но не носи трайните резултати на една правилно подготвена и организирана революция.

На този фон е дадена съдбата на безсмъртния Гаврош. Изградена е една възлнуваща драма около няколко епизода на това дете на парижките бунтове от 1830 години.

Сценаристът Г. Шаховски майсторски се е справил с огромния материал, даден така хубаво от Юго. Той е излякъл само няколко епизода и е изградил драмата само с няколко централни лица, а останалите герои са само масата

и живият фон на тази драма. Тук централен герой е разбира се Гаврош, който обаче е свързан с една съвсем малко позната на широката публика фигура — това е фигурата на работника Туше, приятел на бащата на Гаврош, с когото заедно са били пратени на заточение и от където той избягва, за да се отзове отново на парижките барикади.

И ето ние виждаме Гаврош, който немирствувал, дражни фантешата, дружи с крадци, спи в останалата от наполеоново време статуя на салона, покровителствувал останалите на улицата малки деца на Туше със затрогваща грижа на по-възрастен брат. Едно дете, което живее в смрадната кал на низините, по остава със слънчева душа и чисти мечти. И заради тях и за да отмъсти за баща си, за мъката на хората от своята среда — загива безстрашно на барикадата, помагайки на народа си.

Образът ни е познат, епохата също. Но те звучат по новому. Тук няма онова познато хлъзгае по сантименталната линия на трогателното съчувствие около Козетка, Мариус, Жан Валжан и Фантина. Тук имаме една реалистична картина на живота от това време, на мъката на народните маси, глада и страхотната експлоатация, която вдига масите отново към бунта. На този фон фигурата на незабравимия Гаврош много по-жизнено, по-реално и затрогващо се откроява. И затова е много по-убедителна и по-правдива, както от историческа гледна точка, така и от художествена. За това способствува прекрасната игра на малкия изпълнител на ролята, който се показва като едно талантливо дете и една бъдеща филмова звезда. Масовите сцени, отделните епизоди и групови композиции са поставени от режисьора Лука Шевич по един наистина майсторски начин.

В техническо отношение кинокартината също е на завидна висота. Снимките са направени с оригинален и с оглед на вътрешното им съдържание ракурс и поради това допринасят извънредно много за художественото окръгляване на кинокартината. Както масовите сцени от панаира, кръчмите и барикадите, така и отделните композиции и groses (едри планове) са съобразени с вътрешното съдържание и създават един вътрешен ритъм на действието, който все повече се налага в съветското филмово изкуство. Изоставена е плоската, без дълбочина и без вътрешна динамика холивудска снимачна техника и е заменена с нова такава, плод на един истински художествено-реалистичен стил.

В тази кинокартина музиката е оставена на заден план, но там където липсва текстът и диалогът, тя дълбоко говори и ги замества напълно.

Макар и на чужда тематика, с тази продукция съветското филмово изкуство показва своята възлнуваща жизненост и високо художествена вискателност, като само от няколко епизода ни дава една прекрасна и незабравима драма и един затрогващ и възлнуващ до съзидателен образ на безсмъртния Гаврош.

П. Здравелин

ОСМАТА МЕЖДУНАРОДНА КИНОИЗЛОЖБА ВЪВ ВЕНЕЦИЯ

Осмата международна изложба на киноизкуството във Венеция се е състояла от 23 август до 15 септември т. г. Взели са участие освен Италия още следните държави: Аржентина, Австралия, България, Чехословакия, Дания, Франция, Англия, Съветският Съюз, Индия, Холандия, Палестина, Полша, Съединените Щати, Швейцария, Южна Африка и Уругвай. Филмите, с които са участвували отделните държави, са следните:

България: късометражните филми „Хора всред облаците“ на Захари Жандов и „Светли дни“ на Бончо Карастоянов — сценарий на Д. Ангелов, производство на Фондация „Българско дело“.

Чехословакия: късометражните филми „Джебчиите“, „Бунтът на играчките“, „Игра с огън“ и „Господин Прокоук отива на небето“, игралният филм „Разказите на Чапек“, режисьор Мак Ерик и цветните трикфилми „Лисицата и делвата“ и „Празникът на селото“.

Дания: късометражните филми „Селска църква“ на К. Т. Драйер и „Чифликът на Викагардур“ и игралните филми „Девойката Меннескебарн“ — реж. Астрид и Виарн Хеннинг-Менсен и „Тези благословени деца“ — на същите режисьори.

Англия: „Черният Нарцис“ — реж. Мичел Поуел и Емерик Пресбургер. „Вземи моя живот“ и няколко късометражни филма.

Палестина: документалният филм „Палестина — земя обещаваща“.

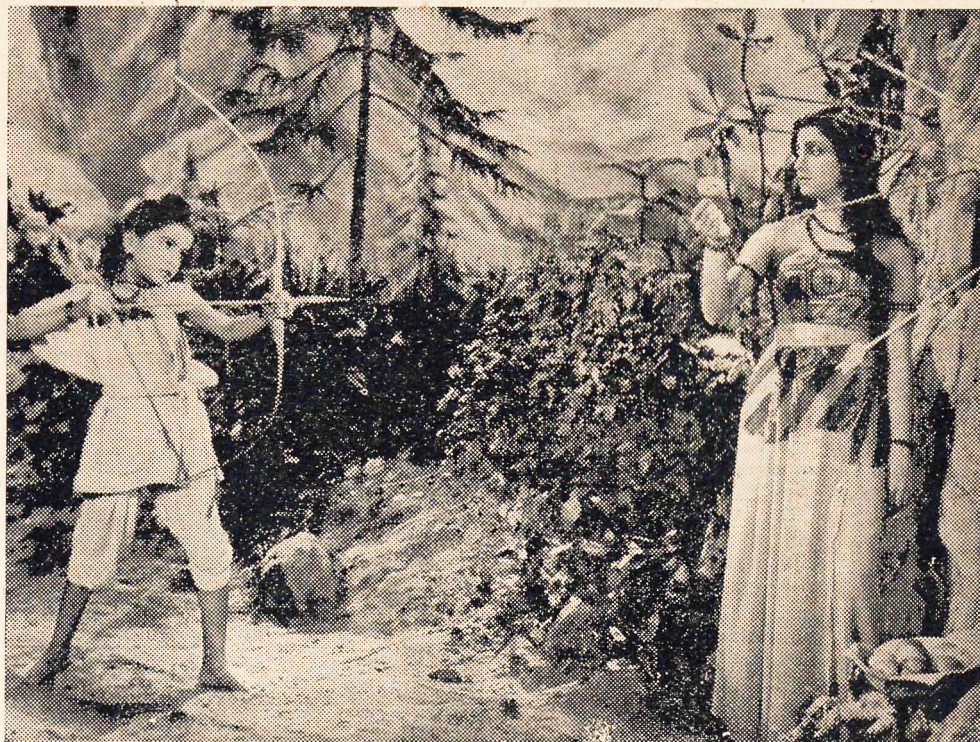
Индия: „Пътешествието на Доктор Котнис“ и „Шакунтала“.

Полша: късометражните филми: „Преобразеният“ и „Драконът от Вавел“ на З. Василевски.

Швейцария: „Кралството на Мато“ на Леополд Линтберг и документалните филми „Пътят към безкрайно малкото“ на Август Керн и „Всевластният“ на Франц Шнидер.

Швеция: „Две жени“ на Арнолд Сьостранд, „Ирис“, реж. Шиоберг, „Ridinat“ на Густав Моландер и „Pengar“ на Нилс Поп.

Съветският Съюз: „Пролет“ на Г. Александров и „Пепеляшка“ на Кошаверова и М. Шапир, както и документалните филми „Съветска Латвия“ на С. Гуров и Л. Кристи и „Първи май 1947 г.“ на Л. Степанова и Ф. Кисилев (цветен филм).

Сцена из индуския филм „Шакунтала“.

Съединените Щати: „Дневникът на една камарьерка“ на Жан Реноар, „Историята на Г. И. Джое“, реж. Уилиям Уелман и „То се случи на петото Авеню“.

Италия: „Престъплението на епископа Джовани“, „Уважаваната Анжелина“, „Трагично преследване“, реж. Джузепе де Санктис и „Хора без утре“, реж. Джовани Вернучио.

Южно-Африкански Съюз: документалните филми „Le trait d'union“, „По утрешния път“, „Африканският войник“, и кинопрегледите „Африка № 3“ и „Африка № 4“.

Уругвай: документалните филми „Asuncion del mando 1º de marzo de 1947“ „Cultivo del arroz en el Uruguay“, „Ученическа ваканция в Караско“.

Изложбата е била разпределена на 9 секции, всяка от които засяга отделен клон от развитието и производството на филма.

I секция е посветена на работата по производството на филма. Показва се фабриката на филмовата лента, минаването ѝ през снимачната машина, звукозаписването, студиото, грима, костюмите, самото снемане, монтажа, синхронизацията и миксажа, следващите фази на обработка до добиване на оригинала, от който се отпечатват копията от филма.

II секция е посветена на разпространяването на филмите докато стигнат своето предназначение — прожекционната зала. Към тази секция е било организационно причислено самото представяне на филмите, с които са участвували различните страни.

III секция е посветена на цветния филм.

IV секция е посветена на научните филми, седмичните прегледи и трикфилма. Италианската фирма „Пагот-филм“ показва в специален павилион начина на работата при производството на трикфилмите. За първи път се дава възможност на публиката да види сложната и трудна работа при създаването на един трикфилм като се започне от първата фаза на създаване идеята за образите и изучаването на ритмичните движения, рисуването, оцветяването, осветяването, и се стигне до последната фаза на фотокинематографното снимане на хилядите рисунки, докато се получи завършеният трикфилм.

V секция е посветена на късометражните и културни филми.

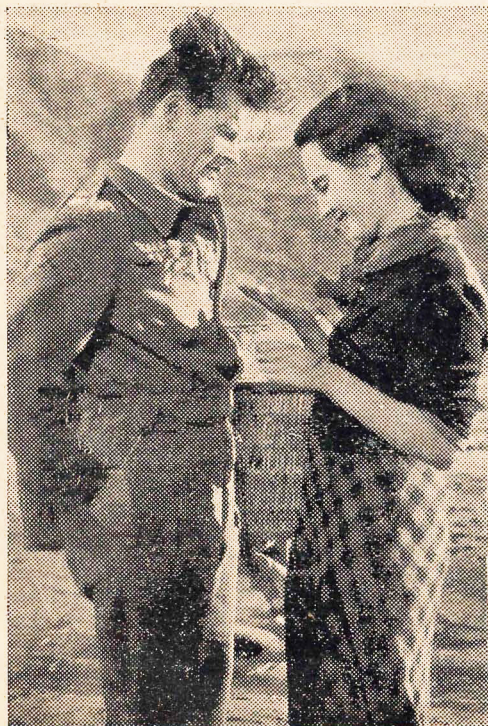
VI секция е посветена на откритията и изследванията в областта на филма, като напр. стереоскопията.

VII секция е посветена на телевизията.

VIII секция е посветена на фотографията.

IX секция е посветена на снимачните апарати. Показват се опитите до откритата от братя Люмиер снимачна машина и след това напредъкът и усъвършенстването им до наши дни.

Долу, в ляво — Джон Хой и Лина Роси в швейцарския филм „Последният шанс“. Долу, в дясно — сцена из датския филм „Тези благословени деца“.

Временният председател на Републиката г. В. Коларов връчва на м-р-председателя г. Георги Димитров ордена „Народна Република България“ Из първата фотоизложба на Фондация „Българско дело“.

Снимка — Ил. Китанов.

Пътят на новите

Въ недалечно бъдеще ще бъде завършен първият етап от изграждането на българския киноцентър — техническата база, която ще осигурява редовното производство на български кинокартини, отговарящи във всяко отношение на съвременния висок художествен и технически стандарт. За тази цел киноцентърът без съмнение ще бъде обзаведен по всички изисквания на модерната кинотехника.

Но и най-остроумните технически съоръжения и уредби си остават бездушна материя, ако липсва съответно подготвената жива сила на човека-творец, която да ги направлява и контролира. Макар и да е предмет на силно развита индустрия, киното е преди всичко изкуство, а в никое изкуство техническата страна не бива да бъде самоцел. Решаващият елемент винаги си

остава творчеството на човека. Немислимо е, обаче, този човек да може да твори пълноценно изкуство без да познава и владее основно всички технически предпоставки на своето изкуство.

Ето защо още сега, през периода на материалната подготовка за създаване на една наистина родна киноиндустрия, се изправя и извънредно важният въпрос за бързата подготовка на масовите технически кадри, които ще дават живот на това ново творчество. Тази подготовка трябва да стои на еднаква висота със свършенството на материалната част. Иначе е немислимо постигането на висококачествено и пълноценно творчество и производство. Надага се, освен това, тази подготовка да стане и в един кратък срок.

Кинематографията технически е в същност един буйно разрастнал се клон от фотографията, и всички техници, участващи непосредствено в кинопроизводствения процес, трябва да бъдат, преди всичко, добре запознати с принципите на фототехниката и фотографното творчество. От друга страна, истинско кинопроизводство, почиващо на здрави идейно-художествени професионални начала, у нас досега не е имало и още по-малко може да става дума за наличност на сериозно подготвени кинотехнически кадри, но между подготовката на фото и кинотехници има пълна аналогия. Ето защо аз бих искал да разгледам тук някъсо, каква би трябвало да бъде, според мене, подго-

товката на нови кадри за областта на фотографията и оттам да се направи изводът за киното.

Дълги години фотографията е била предоставена предимно на любители експерименталисти без специална техническа подготовка, които не са притежавали следователно и съответния чисто научен критерий за преценка на резултатите от техните практически постижения. Същевременно фотографията, като наука, е била принудена да изчкава изясняването на известни схващания върху естеството на енергията и материята изобщо. И едва неотдавна започва да изкрystalизира истинската фотографска наука. Заедно с това виждаме, как фотографската практика, от един знаят, почиващ само върху опита, започва да се превръща в клон от приложните науки. Започва все повече да се осъзнава необходимостта от една основа, основно знание, почиващо върху съзнателното и свършено разбиране на фотографните материали и процеси, а не върху слепото придържане към зазубрени готови правила. В известно отношение практиката става по-лесна за овладяване благодарение на напредъка, реализиран в производството на по-свършени апаратури и материали и изнамирането на нови и по-добри начини за работа. Обаче самото разнообразие на тия материали, апаратури и методи, както и неимоверно разрастващата се област на прилагане съвременната фотография изискват, от друга страна, едно по-добро

Победни знамена

Из първата фотоизложба на Фондация „Българско дело“.

Снимка — С. Карадимов.

познаване на принципите, отколкото това е било необходимо по-рано.

Досега у нас обучението на нови фотографи е ставало главно по осветения от вековете път на занаятчийско чиракуване и едва напоследък, като единично явление, започват да се уреждат от стопанските камари и специални курсове за целта. Едно време чрез „чиракуване“ по адвокатските бюра са се подготвяли в чужбина за упражняване на професията си дори и адвокатите, а преди тях — лекарите. Но днес този начин е вече престанал да се смята като най-подходящия за подготовка за юридическа кариера. Що се отнася до фотографията, то, покрай бавността си, този процес на обучение има и друг съществен недостатък, че малцина са ония фотографи-професионалисти, които биха имали време, склонност, а най-важното достатъчно обширни познания, за да могат изобщо да дадат на своя ученик оная подготовка, която е необходима днес за един модерен фотограф. Почти пълната липса на каквато и да

било специална техническа литература по тия въпроси на български език отечава още повече положението. Новото и истината се просмукват бавно и случайно, повече под формата на слухове, предавани от уста на уста, като народните умотворения и неизбежно изопачавани при това. А именно техниката не търпи нито неточност, нито приблизителност. Характерна е проявата и на един съществен белег на невежеството: Спрямо тия, които „много знаят“ се създава и поддържа известно неприязнено настроение. По-дълбокото познаване на основите и причините на нещата се смята едва ли не за маниачество — не само непотребно, но дори и вредно за „практиката“. Търсейки обяснение за това отношение към истината и науката, човек неволно си спомня за бухала и светулката от баснята. Забулени в мрака на грубото невежество, известни хора се мъчат да запазят неприкосновеността на своята посредственост.

Г. Захариев

ПРЕГЛЕД НА фотографията

Надяваме се, че няма да сгрешим, ако направим един къс преглед на фотографията, във връзка с техническите придобивки на новото време. За по-близкото запознаване с тях е необходимо да се направи едно повторение на неща, донякъде забравени, донякъде познати, останали неизползувани за някои от читателите ни.

Благодарение на техническото усъвършенстване на фотографическите материали и помагала, всеки, дори малко осведомен и посветен в това изкуство човек, може да разчита на едно относително добро постижение. Усърдието, чистотата, присъствието на духа и преди всичко — доброто настроение, водят към изненадващи резултати.

Постигне ли се с настоящия преглед известно подобрене в постиженията, ние ще смятаме, че сме допринесли малко за нашето младо фотографско изкуство.

Фотографията ни учи да виждаме с вярно око красотата на света и на живота, тъй че тя е училище за добър вкус и усет. Днес камерата е неразделен спътник на културния човек. Мотиви за снимане ние намираме навсякъде, в много голям избор и благодарение на предварителните си познания — технически и практически, избягваме безцелното хабене на материали и труд.

Затова ще започнем преглед с основните понятия: **фокус, диафрагма и острота**.

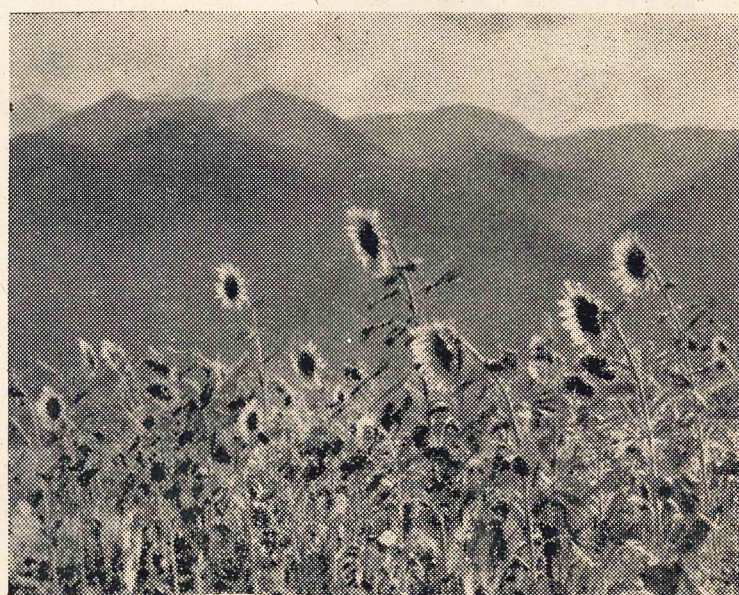
При разглеждането на един обектив изникват много и различни въпроси. Ние четем гравирани по него таинствени числа като $F=13,5, 9, 5$ см. и пр., а около пръстена на диафрагмата: $1:2, 1:3,5, 1:4,5, 1:6,3$ и пр. Какво е значението им?

Ако нагласим остро обектива на апарата върху един далечен предмет: къща, някое самотно дърво или нещо друго, без да свиваме диафрагмата, то получаваме фокусното разстояние между

Прибиране на слама

Снимка — Карл Сакал.

Слънчогледи в Разложко

Снимка — Георги Дъчев

Из първата фотоизложба на Фондация „Българско дело“.

диафрагмата и матовото стъкло или светлочувствителния пласт на плаката или филма. Изразено в сантиметри, ние означаваме това разстояние като фокусно. В горния случай той е примерно 13,5 см. Колкото по-голямо е фокусното разстояние, толкова по-едра е снимката на нашия обект. Един обектив с късо фокусно разстояние дава събрани на същите размери снимка повече предмети, отколкото един обектив с дълго фокусно разстояние, като сметите предметите, за сметка на тяхното количество, са по-дребни.

Фокусното разстояние е обикновено равно на диагонала на получената снимка. При камера 9×12 то е 13,5, при 6×9 — 10,5 см.

Диафрагмата урегулира количеството светлина, която прониква в апарата през обектива и пада върху светлочувствителния слой. Понеже големината на отвора на диафрагмата е от особено значение за времетраенето на осветяването (експозицията), то този отвор е поставен в пряко и установено съотношение с фокусното разстояние. Всяко число от диафрагмата изразява съотношението между последната и фокусното разстояние. Измерим ли на обектива F/6,3, това означава, че диаметърът на диафрагмата се нанася във фокусното разстояние 6,3 пъти. При другите случаи: F/8, F/12 см. отворът на диафрагмата представлява тази част от фокусното разстояние, която е изразена с числата 8 или 12.

Колкото по-голям е отворът на диафрагмата, колкото повече светлина прониква до светлочувствителния слой, толкова по-кратко е времетраенето на осветяването (експозицията).

При снимането ние имаме възможност да пуснем през диафрагмата едно точно определено количество светлина, толкова, колкото е потребно на светлочувствителната емулзия, за да запечати избрания за снимане образ.

Числата на диафрагмата са избрани и нагласени така, че от едно до друго експозицията да бъде два пъти по-дълга, отколкото при предадущето. И обратно. Например, ако при диафрагма 6,3 работим с 1 секунда, при следното число 9, ще работим вече с 2 секунди, при 12,5 с 4 секунди и т. н.

Диафрагмата има предназначението да урегулира не само достъпа на светлина в камерата, но и да дава острота в дълбочината на снимката.

Нагласим ли в апарата на фокус, при напълно отворена диафрагма, някой отстоящ само на няколко метра предмет, ще забележим, че с изключение на самия предмет, остротата към задния и към предния план се губи. С намаляване (свиване) на диафрагмата се забелязва разширяване полето на остротата, като последното обхваща вече и полетата пред и зад снимания обект, макар че последният, поради по-малко пуснатата светлина, изглежда за нашето око потъмен.

Като правило може да се вземе, че за по-голяма острота в дълбочина, трябва да се работи с по-светла диафрагма, но трябва да се има пред вид, че колкото сниманият обект е по-близо до обектива, толкова повече се намалява полето на острота в дълбочина.

Следващият път ще продължим с разглеждането на други въпроси из тази област.

Карл Сакал

„Ако Веласкез се бе родил днес, то той щеше да бъде фотограф, а не художник“.

Джордж Бернард Шоу

Курс по кино и фототехника. През зимата на 1946 година Фондация „Българско дело“ бе уредила кратък курс по кино и фототехника, следван от кръгло 100 души. Сега, вероятно към средата на м. октомври, ще започне вторият курс по същите материи, който ще бъдат значително по-обширен и ще трае 6 месеца. Курсът е достъпен за всички желаещи със завършено средно образование. Занятията ще се водят в София 5 пъти седмично по 2 часа на ден след работното време. Таксата за целия курс е 2,000 лв. на лице в предплата. Подробна програма на материята и други сведения могат да се получат в Централното управление на фондацията — ул. Раковски 96 София.

Новото производство на Лайц. Според швейцарския вестник „Neue Zürcher Zeitung“, заводите Лайц във Вецлар работели с пълна пара и произвеждали по 1000 апарата Лайка на месец, което, обаче, съставлява само 1/3 от довоенното производство. 95% от произведените апарати са предназначени за износ в чужбина.

Най-малкото ръководство по фотография е вероятно книгката на д-р Ал. Зомер Батен, издадено в Прага през 1930 год. То носи заглавието „Измирането на образа, или от пещерните рисунки до кинематографа“. Книжката има размери 57×73 мм.

Нов начин за цветно фотографизиране. Известният американски труженник в областта на оптиката — Ричард Томас от Ню Йорк, е съобщил неотдавна за едно свое ново изобретение, с помощта на което фотолюбителите ще могат да получават цветни снимки, използвайки черно-бял филм. Новият начин, чието развитие е било забавено от войната, днес вече се използвал от професионалните фотографи

— До кога ще продължавате да си микете копията във ваната ?!

и Томас твърди, че след 1—1½ години неговата метода ще стане достъпна за всеки фотолюбител.

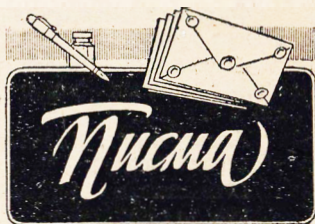
Според думите на изобретателя, новият принцип може да направи преврат в телевизията, а с негова помощ цветни рисунки и снимки ще може да бъдат печатани и в ежедневниците. В основата си новата техника се състои в това, че оптиката на един обикновен фотоапарат — бил той най-евтиният или най-усъвършенствуваният — бива преустроена по начин да дава троен образ по отношение на цвета: червен, зелен и син. Приспособяването на обектива щяло да струва, според Томас, около 35 долара.

При сегашната цветна фотография, фотолюбителът трябва да купува специален цветен филм, който изисква много сложен начин на проявяване, свързан с нови парични разходи и загуба на време. При новия начин се използва обикновен черно-бял филм, който, както казва Томас, може да бъде проявен във всяка затъмнена кухня. С получения черно-бял негатив отивате в най-близкия специален фотомагазин, где то снимката се откопирва на хартия с тройна емулзия, без да бъде дори изпращана в лабораторията. Така за кратко време фотолюбителът получава готовата си снимка.

Като голямо удобство се явява и обстоятелството, че от негатива може без друго да се правят копия и на

обикновена черно-бяла фотографска хартия, без да се губи нещо от яснотата, както това става при досегашното копиране на цветни снимки върху хартия.

(Из „Fotografie“)

Петко Петков, София; Сирко Сирков, Варна — За насърчението благодарим. Съветите Ви ще имаме пред вид, но терминологията ще трябва да научите. Всяка област от човешките знания и интереси си има свой език, своя терминология, за да може ясно и кратко да се изразят специфичните за тази област понятия. Премахването на терминологията е в същност един регрес, а употребата ѝ няма нищо общо с професионализма и любителството. Който иска да се приобщи към областта на фотографията, ще трябва да намери начин да разбира и езика ѝ.

Георги Зах. Христов, София — Въпросите Ви спадат към областта на кинотехниката.

Мая Ангелова, София — За мнението, които чувствуват вършен потък към художествено творчество и пресъздаване, но не притежават природната дарба да го приведат в изпълнение, фотографското изкуство се явява като благодатен изход. Заинтересувайте се от курса по фото и кинотехника, уреден тази есен от Фондация „Българско дело“.

За по-лесно разпределяне на писмата, пишете ни на адрес: Списание „Кино и фото“, отдел „Светът на фотографията“, ул. Искър 22, София.

Вторият международен кинофестивал в Чехословакия

Николай Черкасов и Любов Орлова в съветския филм „Пролет“.

От 2—17 август т. г. се състоя II международен кинофестивал в Мариански Лазни — Чехословакия, на който са били представени следните филми:

Чехословашки: „Алена“, „Седмица в тихия дом“, „Последният мохикан“.

Съветски: „Пролет“ (цветен филм), „В името на живота“.

Френски: „Пасторална симфония“, „Лоена топка“.

Английски: „Въпрос на живот и смърт“ (цветен филм), „Подбудителят“.

Американски: „Госпожа Минивър“, „Господин Верду“.

Италиански: „Евреинът в света“.

Представени са били и два шведски филма, единият от които е „Престъпление и наказание“, според романа на Достоевски.

И. Крейчова и И. Спал в чехословашки филм „Седмица в тихия дом“.

**На
Екрана**

И В ЖИВОТА

МАКС ЛИНДЕР — МЛАДОСТТА НА КИНОТО

Ако запитаме по-старите, какво помнят от първите дни на киното, те ще отговорят с усмивка:

— Макс Линдер! Това е моята младост...

— Макс Линдер: идеално ушит фрак, снежно-бяла жилетка, блестящ цилиндър. Влажни, бързо-подвижни очи. И усмивка... мигновено озаряваща лицето, очароваша усмивка.

Шестнадесетгодишен, той дебютирал в парижкия театър „Амбию“. Дебютът му трудно би могло да се нарече успешен. Трябвало да се замести отсъстващ актьор. Спрели се върху Макс Линдер. Без никаква подготовка. Режисьорът се задоволил със следните разяснения:

— Ти стоиш тук и командуваш флотата с енергични жестове и гръмлив глас, а през това време твоят кораб потъва!

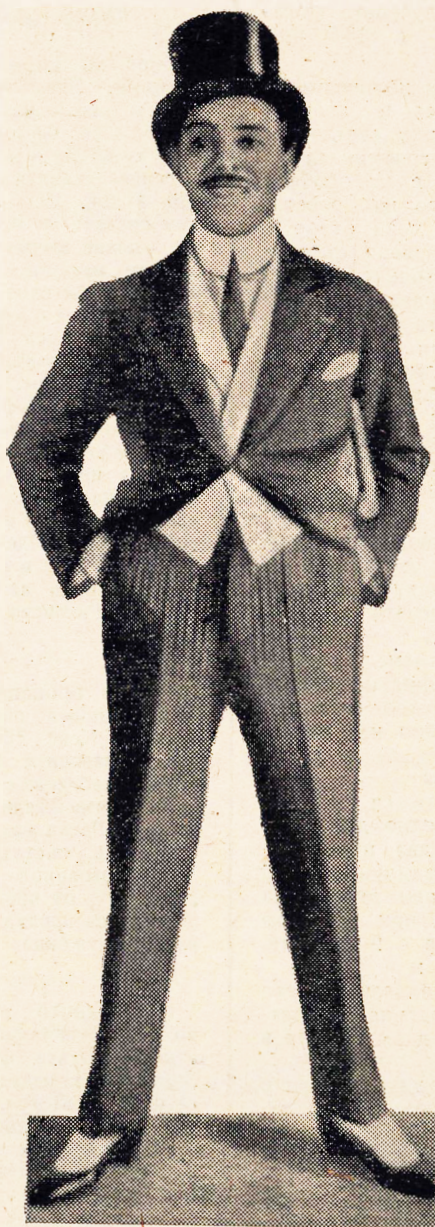
На представлението Макс, облечен в костюма на замествания актьор, който имал огромен ръст, бил буквално изгубен в големите и широки дрехи. След излизането му на сцената се разнесъл оглушителен смях и викове. Авторът избягал с думите:

— Той провали моята пиеса!...

Катастрофата не охладяла възторженото отношение на Линдер към сценичното изкуство. В това време изгрявала зората на кинематографията. Макс обърнал очите си към новото изкуство. Той сключил договор с фирмата „Братя Пате“ за участие в техните филми срещу 20 франка на снимане.

Първата работа му излязла скъпа. Той смачкал новия си цилиндър и загубил златните копчета на ръкавелите си. Но намерил своето бъдеще...

Осем години работил Макс Линдер при братя Пате. Той създал свой жанр. Своетообразното обаяние и безкрайна увереност му помогнали да стане „цар на смеха“. Той

Макс Линдер

поставил повече от 500 филма, в които е изпълнявал най-различни роли. Не е имало в света човек, който да не го знае, а той все още получавал според договора по 20 франка за филм. Веднъж, обаче, той пристигнал в Барселона. Десет хиляди испанци посрещнали на гарата „царя на екрана“. Множество полицаи и войници с мъка успявали да запазят реда. За една вечер само Линдер получил 1000 франка. Веднага шом се завърнал, той поискал да се изменят условията на договора. И успял да получи небивало до тогава възнаграждение: 350,000 (франка годишно)!

Започнала първата световна война. Макс Линдер доброволно сменил лъскавия цилиндър с войнишкото кепи. Скоро след това вестниците съобщили, че Макс Линдер е убит, а след два-три дни това известие било опровергано с нова телеграма: „Макс Линдер е жив!“ И много пъти още той бил убиван и възкресяван. Но за публиката той беше умрял по-рано. Времето се меняха. Създателят на кинокомедията, направил епоха в киното, не се харесваше вече на зрители, които се увличаха сега по нови кумири.

Настъпвал печалният край на „царя на смеха“. На преклонна

възраст Макс Линдер се влюбил в едно младо момиче, дъщеря на богати родители. Башата и майката за нищо на света не се съгласявали да омъжат своята хубавица—дъщеря за киноактьор. Тогава Макс направил кинотрик: отвлечъл с автомобил любимото момиче. Трагедията се разиграла бързо. Големият актьор и младата му красива жена заминали за едно градче в южна Франция и в малката стая на един евтин хотел прерязали вените си и изпили отрова. Сутринта прислужникът намерил „царя на смеха“ и младата му жена мъртви.

ПРОТЕСТ СРЕЩУ ЗАРА ЛЕАНДЪР

Не много отдавна кинематографният печат донесе новината, че Зара Леандър, която малко преди разгрома на Германия се настани в чифлика си в Швеция, където и досега живее с мъжа си и двете си деца, възнамерява отново да дойде и фил-

мира във Виена. Според последните сведения, живущите в Швеция австрийци изпратили до австрийския дипломатически представител в Стокхолм протест срещу участването на Зара Леандър в австрийски филми. В протеста между другото се

казва: „Зара Леандър е започнала своята кариера от момента, когато започна да работи в UFA под личното покровителство на Гьобелс. Като чужда поданица, която и след обявяването на войната останала доброволно в Германия, тя представлявала крайъгълен камък на културната фасада, която берлинското министерство на пропагандата бе поставило като декорация пред концентрационните лагери, газовите камери и работническите транспорти на Гестапо. През 1944 година, предвидйки безславния край на хилядилетната империя, Зара Леандър се върна в Швеция, където искаше да се представи като преследвана антифашистка, но ѝ бе забранено за дълго време да се яви на екрана. Сега се чува, че Зара Леандър ще филмира през есента във Виена. Ние, живущите в Швеция австрийци, енергично протестираме. Австрийският филм със своята досегашна продукция не е спечелил още предишното си добро име. Новото излизане на сътрудницата на хитлеристите Зара Леандър — ще го дискредитира и в политическо отношение“.

Това казват австрийците, живущи в Швеция. А какво ще кажат австрийците в Австрия? (Из чехословашкото списание „Кино“)

В. Дружников

До нашите читатели

Милка, Пловдив; Н. Н., София; М. Василева, Нова Загора; Агладна, Дупница; Д. Ванин, Харманли; Анка, Русе; Хеда, Габрово. — Владимир Дружников е един от най-младите съветски артисти — 26 годишен. Доскоро е бил ученик в театралната школа при Московския художествен театър, от който са излезли редица поколения славни актьори на руската сцена.

Неговите преподаватели единодушно отбелязали високите дарби на младежа, за когото сцената била любима мечта още от детските му години. От театъра той дошъл в киното в 1945 г. Режисьорът Владимир Петров, пристъпвайки към постановката на пиесата на А. Н. Островски „Без вина виновни“, търсел за ролята на Григори Незнамов млад актьор с много темперамент, тъй като образът създаден от Островски е необикновено сложен и в него претовладяват дълбоки душевни преживявания.

Дружников бързо схванал специфичността на киноизкуството и още с първите репетиции разбрал изискванията на режисьора. Тази първа работа на Дружников на екрана направила впечатление на всички, а пресата единодушно похвалила талантливата игра на младия артист. Втората работа на Дружников в киното била създадена в 1946 г. във филма-приказка „Каменото цвете“ под режисурата на Птушко.

Дружников играе във филма централната роля — младежа Данило. Замислените очи, бавната реч, съсредоточеността, сдържаният, но изразителен жест — всичко това предава правдиво съдържателния и задълбочен характер на героя. С този образ Дружников постига своя втори голям успех. След това той участва във филма „Глинка“ в ролята на младия поет-революционер

Рилеев. Най-новия образ, който е създал, е този на инженера-конструктор на аеропланни мотори Сергей Казаков в новия филм „Нашето сърце“, който се вече проектира у нас. Още много роли предстоят да бъдат играни от младия артист Дружников. Дарбата, постоянното усъвършенстване, сериозната и задълбочена работа над образите — гарантират на Дружников нови победи в трудното изкуство на киното.

Камелия, Кюстендил — Снимки и биографията на Ричард Грийн ще намерите в бр. 6 год. I и бр. 4—5 година II, за другите следете списанието.

Цветан Йорданов, София — Артистката, за която говорите, е Джюн Дюпрес, по народност англичанка. Участвала е във филмите на Александър Корда. Друг филм, в който сме я видели, е „Четири пера“.

Читател, Михайловград — Адресът на Сабу е: Sabu, Eagle-Lion Ltd. 169—171, Oxford Street, London, W. 1., England. За сведенията и снимката вижте в бр. 4 и 6 година I.

Георги Калайджиев, Кърджали — От запитването, което направихме, се оказало, че абонати на чуждестранни списания въобще не се приемат за сега. За повече сведения се обърнете към „Френския книжарница“, бул. Цар Освободител — София.

Хризантема, Ловеч — Марлена Дитрих е американска артистка (от немски произход). Била е женена, сега е разведена; има голяма дъщеря.

Джими и Тони, Пловдив — Анабела преди да се омъжи за Тайрон Поуер е била омъжена за френския артист Жан Мюра.

НАЙ-ПОПУЛЯРНИТЕ АНГЛИЙСКИ КИНОАРТИСТИ

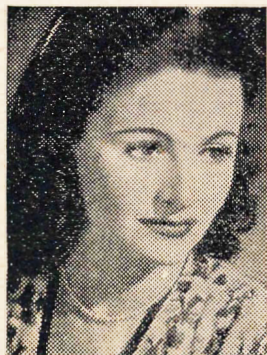
Според вестник „Дейли мейл“ филмовите артисти в Англия се нареждат според тяхната популярност както следва:

Артистки:

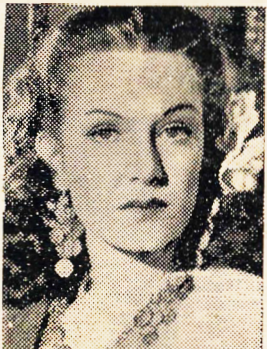
1. Маргарет Локвуд
2. Ана Нигъл
3. Ан Тод
4. Филис Калверт
5. Сесилия Джонсон
6. Патриция Рок
7. Джин Кент
8. Дебора Кер
9. Вивиян Лей
10. Лили Палмер

Артисти:

1. Джеймс Мейзън („Светлини в Алжир“)
2. Мичел Уилдинг
3. Стюарт Гренджър („Вечната светлина“)
4. Рекс Харисон
5. Мичел Редгрейв
6. Ерик Портман

Маргарет Локвуд

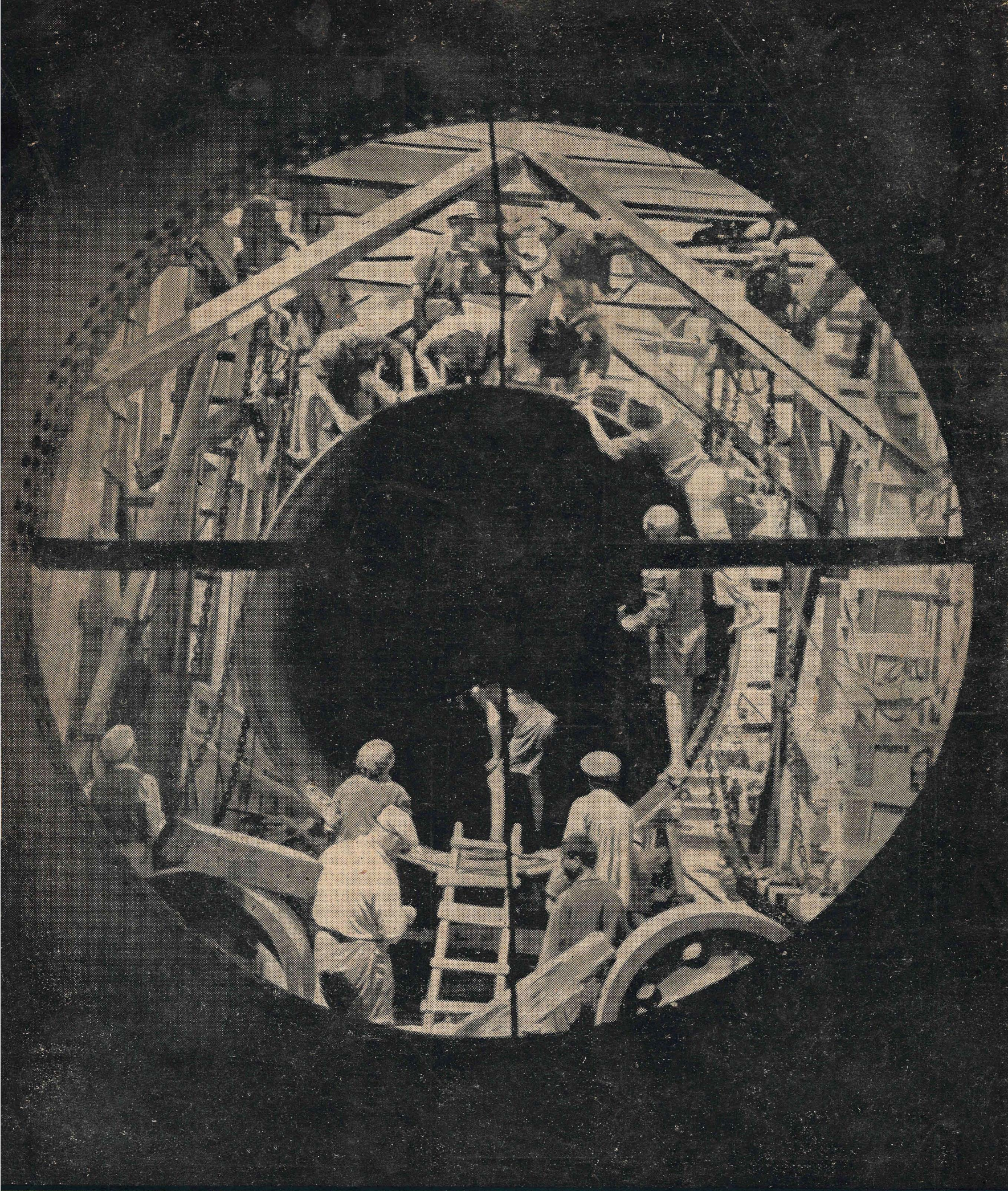
Джин Кент

Джеймс Мейзън

Стюарт Гренджър

Димитровградци строят
Из първата фотоизложба на Фондация „Българско дело“

Снимка — Г. Дъчев